374033 ـ ئېنىقسىز پايدا نىسبىتى بىلەن سودا مەركىزىگە مەبلەغ سېلىش توغرىسىدا

سۇئال

مەن گېرمانىيىدە تۇرىمەن، ئىنتېرنېتتىن تور ساھەسىدە سودا ـ سېتىق قىلىدىغان ئېلېكتۇرۇنلۇق سودا بازىرىنى تاپتىم، بۇنىڭ ئالاھىدىلىكى، بىر كىشى ئېلېكتۇرۇنلۇق سودا بازىرىغا مەبلەغ سالسا، تۆردىن پۇلنى ئەۋەتىپ ئۇنىڭدىن پايدىسىنى ئالىدىكەن، ئەمما پايدا مەلۇم مىقداردا دەپ بېكىتىلمىگەن، مەن بۇنىڭ تەپسىلاتىنى ئوقۇپ چىقتىم، پايدا 10% دىن 50% گىچە بولىدىكەن، مەسىلەن: ئېلېكتۇرۇنلۇق سودا مەركىزى ھېسابىغا يۈز دوللار ئەۋەتسەم، شۇ كۈنى شىركەت بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا سېتىۋالىدىغان نەرسىلەرنىڭ تىزىملىكىنى تۇرغۇزۇپ ئەۋەتىدۇ، ئۇ نەرسىلەرنى سېتىۋالغاندىن كېيىن يەنى كىيىم ـ كېچەك، تەنتەربىيە سايمانلىرى قاتارلىق نەرسىلەر بولۇپ، ئۇنى ئىدارىنىڭ تور بېتىدە ساتىدۇ، ئۇ نەرسىلەرنىڭ ئەسلى باھاسى ۋە پايدىسىنى بايان قىلىدۇ، مۇشۇ نەرسىلەردىن بولغان پايدىنى مېنىڭ ھېسابىمغا قېتىۋېتىپتۇ، بۇ ئىش كۈندىلىك بۇ شەكىلدە داۋاملىشىدۇ، مەن كۆزىتىپ باقتىم، دوستلىرىمنىڭ ئالغان پايدىسى مۇقىم بولمىسىمۇ لېكىن 10% ئەتراپىدا يەنە سېتىلغان مالنىڭ ھېسابى بويىچە بولىدىكەن، بۇ شەكىلدە ئالغان پايدا توغرىمۇ ياكى جازانىغا كىرەمدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت ـ سالاملىرى بولسۇن.

ھەر قانداق شىركەت، بانكا ياكى ئېلېكتۇرۇنلۇق سودا ئورۇنلىرىغا مەبلەغ سېلىش ئۈچۈن تۆۋەندىكى شەرتلەرگە رىئايە قىلىش كېرەك بولىدۇ: 1-مەبلەغ سېلىش ئورۇنلىرىنى بىلىش كېرەك، بۇنى بىلىش ياخشىدۇر، نېمە تىجارەت قىلىدىغانلىقىنى بىلمەيدىغان شىركەتكە مەبلەغ سېلىش توغرا بولمايدۇ، چۈنكى ئۇنداق شىركەتلەر جازانە مۇئامىلىسىگە ياكى چەكلەنگەن پايچېكىگە ياكى ئۇنىڭدىن باشقا قىمارخانا، هاراقخانا ۋە چەكلەنگەن ماللارنى ساتىدىغان ئورۇنلارغا مەبلەغ سېلىشى مۇمكىن. سالغان مەبلەغنى تولۇق قايتۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلماسلىقى، تىجارەتتە زىيان كېلىپ چىققاندا، بۇ زىيان شىركەتنىڭ كەمچىلىكى ياكى پەرۋاسىزلىقىدىن ياكى بۇ زىياننىڭ كېلىپ چىقىشىغا شىركەت سەۋەبچى بولمىغان بولسا، شىركەت باشقىلارنىڭ سالغان مەبلىغىنى تولۇق قايتۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلمايدۇ.

بۇنداق بولىشى ئەسلى سەرمايە ھەقىقەتتە قەرز بولۇپ، قەرزدىن كەلگەن پايدا جازانە ھېسابلىنىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن ئەسلى سەرمايە تولۇق قايتۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلىنمايدۇ.

2–پايدا ئىككى تەرەپ بىرلىككە كەلگەن بەلگىلىمە بويىچە بولىدۇ، لېكىن ئۇ ئومۇمى پايدىنىڭ نىسبىتى بويىچە بولىدۇ، ئەسلى سەرمايىنىڭ نىسبىتى بويىچە بولمايدۇ، مەبلەغ سالغۇچى ئۆچۈن پايدىنىڭ ئۆچتىن بىرى ياكى يېرىمى ياكى 20% دېگەندەك بەلگىلىمە بويىچە بولىدۇ، ئەسلى سەرمايىنىڭ ھېسابى بويىچە بولمايدۇ.

پايدىنىڭ نىسبىتى ئېنىقسىز بولسا توغرا بولمايدۇ، ئېنىقسىزلىق شەرئى مۇئامىلىلەرنى بۇزىدۇ.

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: مەبلەغ سېلىش كېلىشىمىنىڭ توغرا بولىشىنىڭ شەرتلىرىدىن: ئىشچىنىڭ ئالىدىغان ئۈلۈشىنى بېكىتىش كېرەك، چۈنكى ئىشچى ئۇنى ئېلىشقا شەرت بىلەن ھەقلىق بولىدۇ، شەرت قىلمىغاندا ئۇنى بېكىتكىلى بولمايدۇ.

ئاندىن مۇنداق دېدى: ئەگەر، مەبلەغ سالغىن، ساڭا پايدىدىن بىر قىسمى بېرىلىدۇ، ياكى پايدىغا شېرىك بولسەن ياكى پايدىدىن، ئۈلۈشتىن ياكى نەسىۋىدىن بىر قىسمىنى ئالىسەن دېسە توغرا بولمايدۇ، چۈنكى بۇ ئېنىقسىز، مەبلەغ سېلىش كېلىشىمى پايدىدىن مەلۇم مىقدارنى بېكىتىش بىلەن توغرا بولىدۇ.

شېرىكچىلىكتىكى ھەر بىر شېرىكنىڭ پايدىدىن ئالىدىغان مىقدارى ئېنىق بولۇش كېرەك دېگەن ھۆكۈم مەبلەغ سېلىش سودىسىدىكى ھۆكۈمگە ئوخشاشتۇر. [ئەلمۇغنى -27-5/24بەت].

سىزنىڭ تور بەتتىن ئوقۇدۇم، ئالىدىغان نىسبەت 10% دىن 50% گىچە بولىدىكەن دېگەن سۆزىڭىزگە كۆرە، مۇشۇ نىسبەتنىڭ پايدىدىن بولىدىغانلىقى مەقسەت قىلىنىدۇ، بۇ نىسبەتنى بېكىتىشكە كۇپايە قىلمايدۇ، بۇ ئېنىقسىز بىر نىسبەت بولۇپ، مۇشۇنداق تور بېتىگە شېرىك بولۇش چەكلىنىدۇ، ئەگەر بېكىتىلگەن پايدىنىڭ نىسبىتى ئەسلى سەرمايىدىن بولىدۇ دېگەنلىك مەقسەت قىلىنسا بۇنىڭ چەكلەنگەنلىكى ئېنىقتۇر، چۈنكى ئۇ ۋاقىتتا ھەقىقى شېرىكچىلىك بولماستىن بەلكى جازانە شەكلىدىكى قەرزىگە ھىيلە قىلغان بولىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.